

Major gšt. Karel V o n d r á č e k:

První použití našeho letectva.

Výňatek z autorova rukopisu: „Boje na Těšínsku r. 1919.“

Po státním převratu byli jsme nejchudší v letectvu. Válka hrozící na Slovensku a boje o Těšínsko budily obavu, že vojenské správě nepostačí spojovací prostředky. Nebylo také divu, neboť vše, co bylo do října 1918 vyrobeno v zápolí, bylo odváženo na rozlehlé rakousko-uherské fronty, kde se spojovacím materiálem nešetřilo.

Voj. velitelé na Těšínsku a na Slovensku byli postaveni před úlohu, rozlousknouti tvrdý oříšek při řešení styku s nedostatečnými spojovacími prostředky. Štěstím bylo, že alespoň legionářské jednotky vojenské přivezly s sebou telefonní a telegrafní materiál a nebylo třeba je vyzbrojovati. Letecký materiál však přivezen nebyl.

Daleký průzkum byl však nutný, a k tomu mohlo být použito jen velmi skrovného leteckého materiálu, který byl po ruce.

První své boje jsme vedli na Těšínsku. Byly zahájeny 23. ledna 1919 a skončily 30. ledna večer příměřím. Velitel čs. operačního vojska na Těšínsku pplk. Josef Šnejdárek, jakož i polský velitel plk. Fr. X. Latinik byli by potřebovali pro daleký průzkum alespoň několika letounů, aby si

mohli učinit přibližné představy o přílivu posil a učinit pak správné rozhodnutí. Zprávy o zesilování jak československého vojska, tak i polského byly zveličené, což vedlo k opatrnosti na straně naší a k nejistotě ve vyhledávání obranných posic na straně polské.

Teprve 30. ledna, tedy posledního dne bojů na Těšínsku, mohlo velitelství čs. operujícího vojska na Těšínsku použití k leteckému průzkumu dvou letounů. Polské velení na Těšínsku letouny vůbec nemělo. Pplk. Šnejdárek měl k dispozici letoun č. 26.70 a 138.14.

Letiště pro tyto letouny bylo vyhlédnuto na rovině u Hrabůvky, asi 3 km na jih od Moravské Ostravy.

V 13 hod. 30 min. dne 30. ledna vzlétl letoun čis. 26.70, řízený polním pilotem rotmistrem Karlem Hrubínem. Pozorovatelem byl nadporučík Vojtěch Pašek.

Provedený let: Hrabůvka — Moravská Ostrava — Bohumín — N. Zebrzydowice — žel. stan. Chybie — Dziedzice — Oświęcim — podél řeky Soly na osadu Kęty — Kozy — Biała — Bilsko — Skoczów — Ustroń — Kozakówice — Bładnice — Wilamowice — Pruchna — N. Zebrzydowice — Bohumín — Moravská Ostrava — Hrabůvka — letiště.

Průměrná výška letu byla 1.000—1.200 m, místy 700 m.

Protože bylo s počátku jasné zimní počasí, přinesl pozorovatel dobré zprávy, podle nichž mohl velitel čs. operujícího vojska na Těšínsku učiniti své rozhodnutí pro 31. leden. K pokračování v boji však nedošlo, a tak nemohly býti dány oběma letounům dispoce pro použití tohoto dne.

Letecké hlášení čis. 1 — pozorovatele npor. Vojtěcha Paška znělo:

„Na dvojkolejně trati Bohumín—Oświęcim pozorováno, že celá trať je zasněžena a skoro bez ruchu. V malé stanici 2½ km na západ od obce Knaj zjištěny 2 vlaky, každý asi s 10 osami, jedoucí směrem na Chybie. Ve stanici Chybie žádný vlakový materiál, jediná lokomotiva, jedoucí ve směru Dziedzice. V Dziedzicích asi 100 os nákladních vozů, z polovice otevřených s uhlím, z polovice zavřených.

Na trati Dziedzice—Bilsko plný nákladní vlak o 60 osách, naložený. Směr jízdy do Bilska.

Stanice Oświęcim: 1 lokomotiva pod parou, asi 200 os nákladních a osobních vozů. Většina vozů pod sněhem.

Mezi Kęty a Podlesie směrem na Kozy pozorován vlak o pěti vagonech, jedoucí velmi pomalu, podle tvaru vagonů a lokomotivy patrně pancéřový vlak. V týchž místech pozorovány dvě exploze šrapnelů ve výši letadla.

Nádraží Bilsko: 110 os nákladních vagonů, 1 lokomotiva pod parou. Žádné pohyby vojska.

Ve směru Heizensdorf—Bilsko nákladní vlak o 30 osách a 2 lokomotivách.

Mosty všude konstatovány v neporušeném stavu, trať dráhy Bohumín—Krákov je přerušena asi 100 m na východ od mostu přes Vislu, pravděpodobně střelou těžšího kalibru.

Střelecká linie pozorována od Góř. Nierodzim přes trať Skoczów—Těšín na Bładnici—Wilamowice—Simoradz. Podél celé linie pozorovány stopy poměrně dobře mířeného dělostřeleckého účinkování. V lese u trig. 389 na západ od Skoczowa zjištěna asi 1 setnina mužstva. Pro mlhu a blížící se tmou nastoupena cesta zpět k letišti. Vše podle mapy 1:200.000“.

Přilet letounu v 15 hod. 55 min. Průzkum trval tedy 2 hod. 25 minut.